

29.1.2014

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

LUKIOKOULUTUKSEN YLEISET VALTAKUNNALLISET TAVOITTEET JA TUNTIJAKO

Suomen Vanhempainliitto esittää pyydettyinä lausuntonaan lukiokoulutuksen valtakunnallisia tavoitteita ja tuntijakoa selvittäneen työryhmän muistioista ”Tulevaisuuden lukio – valtakunnalliset tavoitteet ja tuntijako” seuraavaa:

Lukiokoulutuksen yleiset valtakunnalliset tavoitteet

Lukiokoulutukselle esitetyt valtakunnalliset tavoitteet on esitetty selkeästi, tiiviisti ja kattavasti. Vanhempainliitto pitää tärkeänä, että yleissivistyksen ja jatko-opintokelpoisuuden rinnalla lukiokoulutuksen tavoitteissa painotetaan vahvasti nuorten kasvun ja hyvinvoinnin tukemista. Lukiokoulutuksen painopiste ei voi olla vain tulevaisuuden tiedoissa ja taidoissa, vaan sen tulee ”tässä ja nyt” vahvistaa opiskelijoiden fyysistä, henkistä ja sosiaalista hyvinvointia ja antaa valmiuksia niiden ylläpitämiseen.

Vanhemmat ja koti ovat lukiolaisen elämän ja opiskelun keskeinen tuki. Vanhemmilla on keskeinen merkitys opiskelijan hyvinvoinnista huolehtimisessa, mutta myös nuoren opintojen tukemisessa: opintoja ja niihin liittyviä valintoja suunnitellaan ja tehdään yhdessä vanhempien kanssa. Lukio-opintojen rakennetta tulisi avata lukio-opintojen alussa nykyistä enemmän opiskelijoiden vanhemmille, jotta kaikissa kodeissa pystytään tukemaan lukiolaisen opintoja ja opiskelua. Vanhempainliitto katsoo, että opinto-ohjauksen kehittämisessä ja yleisemmin lukiokoulutuksessa tulee vahvistaa ja kehittää kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä.

Lukio-opetuksen tuntijako

Lukiokoulutusta tulee kehittää sille asetettujen tavoitteiden suuntaisesti. Tavoitteiden lisäksi lukiokoulutuksen kehittämisen lähtökohtana tulee olla opiskelijoiden tarpeet. Nuoret aloittavat lukio-opiskelun erilaisin odotuksin, toivein ja perustein. Osalla nuorista on selvät jatko-opintosuunnitelmat ja he pystyvät tekemään nopeasti niitä tukevat oppiaine- ja kurssivalinnat. Moni nuori kuitenkin pohtii vielä lukiossa ammatinvalintaansa. Valinnaisuuden vahvistaminen suo-

sii niitä opiskelijoita, joiden tulevaisuuden suunnitelmat ovat selkeät, mutta on haaste niille opiskelijoille, jotka vielä pohtivat tulevaisuuttaan. Lukiokoulutuksen tulee pystyä tukemaan erilaisia opiskelijoita ja heidän tarpeitaan.

Vanhempainliitto pitää hyvänä, että opinto-ohjausta vahvistetaan työryhmän esityksessä, mutta edellyttää, että opinto-ohjauksen tavoitteet ja sisältö mietitään vastaamaan nykyistä paremmin opiskelijoiden tarpeita. Opinto-ohjauksen lisäksi opiskelijoiden ja opiskelujen ohjausta ja tukea tulee kehittää laajemmin lukiokoulutuksessa. Opintojen suunnittelun tukea kaivataan erityisesti opintojen aloitusvaiheessa. Tästä näkökulmasta Vanhempainliitto pitää hyvänä matematiikan opintojen ja vaihtoehto A:n ja B:n luonnontieteellisiin sekä humanistis-yhteiskunnallisiin ja katso-muksellisiin opintojen alkuun ehdotettuja yhteisiä opintokokonaisuuksia, jotka jäsentäisivät jatko-opintomahdollisuuksia ja tukisivat tulevia kurssivalintoja.

Vaihtoehto A:n ja B:n opintojen alkuun esitettyjen yhteisten opintokokonaisuuksien sisältö ja järjestämisen tavat jäävät työryhmän esityksessä liian yleiselle tasolle. Vaarana on, että yhteisistä opintokokonaisuuksista tulee eri oppiaineiden markkinointikursseja, jossa opettajat markkinoivat omaa oppiainettaan. Mikäli lukiokoulutuksessa päädyttäisiin vaihtoehtoon A tai B, Vanhempainliitto pitää tärkeänä, että uskonto, elämäntietämys ja terveystieto asetetaan muiden oppiaineiden kanssa yhdenvertaiseen asemaan, eikä niille määritellä muista oppiaineista poiketen tuntijakoon pakollisia kursseja.

Työryhmän esityksen mukaan lukion tehtävänä on vahvistaa yleissivistystä ja valmentaa opiskelijoita jatko-opintoihin. Laajan tietovarannon sijaan nykypäivän yleissivistys painottaa monipuolisia taitoja etsiä, käsitellä ja tuottaa tietoa. Tuntijakovaihtoehto C:tä on perusteltu sen tarjoaman laajan yleissivistyksen vuoksi. On tärkeä pohtia, minkälaista yleissivistystä vaihtoehto C tarjoaa ehdottamalla kaikkiin nykyisiin oppiaineisiin ainakin yhden (ja moniin vain yhden) pakollisen kurssin. Tekisikö se lukion opinto-ohjelmasta entistä hajanaisemman? Mahdollistaisiko se syväsuuntautunutta opiskelua ja opiskelutaitojen kehittymistä? Toisaalta runsaan valinnaisuuden mukanaan tuoma mahdollisuus opintojen voimakkaaseen keskittämiseen voisi johtaa yksipuoliseen maailmankuvaan. Lukion tuntijaosta päätettäessä joudutaan tasapainoilemaan pakollisuuden ja valinnaisuuden välillä. Joka tapauksessa lukion yleissivistävyyden sisältö, laajuus ja syvyys edellyttävät vielä jatkopohdintaa.

Tuntijakouudistusta joudutaan pohtimaan myös alueellisen yhdenvertaisuuden ja tasa-arvoisuuden näkökulmasta. Arviointineuvoston selvitysten mukaan jo nykyisen lukion tuntijaon ja opetussuunnitelman perusteiden toimivuus on ollut pienissä lukioissa haasteellisempaa kuin suurissa. Uutta tuntijakoa valmistellut työryhmä toteaa, että sen ehdotukset toimivat parhaiten oppilaitoksissa, jotka ovat riittävän suuria ja verkostoituneet muiden lukiokoulutuksen ja koulutusmuotojen järjestäjien kanssa. Lukiokoulutuksen alueellinen saavutettavuus tulee turvata ja lukioverkko säilyttää sellaisena, että jokaisella nuorella asuinpaikasta riippumatta on mahdollisuus opiskella lukiossa. Lukiokoulutus tulee jatkossakin pyrkiä tarjoamaan ensisijaisesti lähipalveluna. Sen ohella lukiokoulutuksen järjestäjien yhteistyötä ja verkostoitumista tulee vahvistaa ja uusia alueellisia toimintamalleja lukiokoulutuksen toteuttamiseksi kehittää. Etäopetuksen mahdollisuuksia alueellisen koulutustarjonnan monipuolistamiseksi ja varmistamiseksi tulee edelleen kehittää ja vahvistaa.

Vanhempainliitto ei ota selkeää kantaa minkään vaihtoehdon puolesta. Eri vaihtoehdoilla on hyviä ja huonoja puolia. Vanhempainliitto pitää tärkeänä, että lukiokoulutuksen uudistus valmistellaan huolella ja tuntijakoa seuraavalle opetussuunnitelmatyölle varataan riittävästi aikaa.

Maahanmuuttajien valmistava koulutus

Vanhempainliitto pitää tärkeänä, että lukiokoulutuksen tavoitteita ja tuntijakoa koskevassa asetuksessa on huomioitu valmistava koulutus maahanmuuttajille ja vieraskielisille ja heidän valmiuksiinsa lukiokoulutukseen osallistumiseen vahvistetaan.

Lukiokoulutuksen arviointi

Vanhempainliitto pitää tärkeänä, että lukiokoulutuksen yleisten tavoitteiden ja tuntijaon uudistus arvioidaan ja opiskelijat ovat aktiivisesti mukana arvioimassa uudistusta.

SUOMEN VANHEMPAINLIITTO

Tuomas Kurttila
Toiminnanjohtaja

Tuija Metso
Erityisasiantuntija